

Pozorování jako základní metoda diagnostiky. Chyby při pozorování, osobnostní předpoklady, diagnostika.

pozorování a sebepozorování (introspekce)

- sledování smyslově vnímatelných jevů, zejména chování osob, průběhu dějů
- předmětem pozorovatel sám, jiní lidé, předměty, jevy
- výběr materiálu prováděn s ohledem na stanovený cíl výzkumu

rys : • plánovitost a systematičnost – program pozorování, časový postup, prostředky a techniky shromažďování materiálu

- objektivnost – pravdivost, přesnost průběhu, záznam (magnetofon, kamera)

cílem : formulace hypotéz a jejich zpřesnění a prověření

dělení :

1. • přímé – bezprostřední sledování výzkumníka
 - nepřímé – použití výsledků pořízených jinou osobou (záznam, kresba)
2. • zjevné – osoba ví, že je pozorována
 - skryté – skrytá kamera, stěna
3. • krátkodobé – určitý časový úsek (vyuč.hodina), má pomocný ráz (příprava protokolů, vytváření škál a hypotéz)
 - dlouhodobé – sledování jevů v určité celistvosti (příčiny, podmínky, vztahy)
 - předmětem kvalitativního výzkumu
4. • zúčastněné – výzkumník se po určitou dobu začleňuje do pozorované skupiny
 - zúčastňuje se činností, ale svou úlohu utajuje
 - nezúčastněné – sledování daných jevů zvenčí

pozorovatel :

- musí mít předem jasný cíl pozorování a osvojeny jeho teoretické základy
- musí znát strukturu, účastnit se sestavování protokolů, posuzování apod.
- vhodné předem cvičné pozorování k osvojení si základních dovedností a zkušeností

metoda pozorování:

- kladem – obraz skutečnosti je přímý, bezprostřední, jde o kontakt s realitou a jevy
- nedostatkem – nelze přesně určit, kdy bude probíhat důležitý moment
 - získaný materiál se obtížně analyzuje a kvantitativně zpracovává
 - neadekvátní ztotožnění pozorovatele s prostředím je neobjektivní
- další nebezpečí – snaha získat maximum záznamů bez následného předběžného zpracování

pozorování jako metoda pg.diagnostiky

= proces systematického sledování a zaznamenávání projevů dítěte (i učitele) s cílem rozhodnout o optimálním vedení dítěte

- jedna z nejdůležitějších metod pg.diagn.: možnost sledování reakcí a jevů
- není omezeno na školu, sledují se veškeré interakce dítěte s ostatními
- sleduje se chování, které je odrazem psychiky, vědomostí, dovedností
- sleduje to, co je vidět, slyšet a lze to měřit
- na základě chování vyvozujeme soudy a závěry, ty jsou kvalitnější, čím je pozorování přesnější
- závěry vyvozujeme z opakovaného sledování v různých situacích, přičemž se snažíme vyloučit náhodné projevy a vysvětlit možné příčiny chování

změna přístupu učitele

- soustavné pozorování + změna přístupu → umožňují sledovat chování na začátku a po určitý časový úsek
- včasné povšimnutí a pojmenování problému → snadnější nacházení příčin a odstranění
- nejefektivnější postup – analýza úkolů
- učitel rovněž sleduje i vlastní chování vůči dítěti a plánovitě jej mění
- pozorování provádí nejen učitel, ale i psycholog nebo speciální pedagog